

Frokostmøde om Natura 2000 og habitatvurdering

VE-rejseholdet - Miljøstyrelsen

24. april 2024

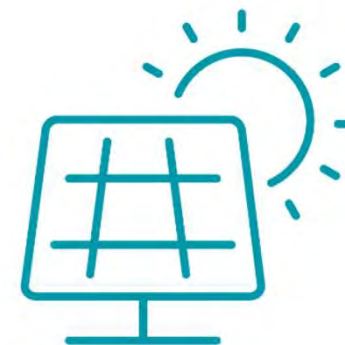
DAGSORDEN

12:00 – 12:05: Velkommen v. VE-rejseholdet

**12:05 – 12:30: Oplæg om *Natura 2000*
og *habitatvurdering*
v. Sepideh Bashari
(Miljøstyrelsen)**

12:30 – 12:45: Spørgsmål

12:45: Afrunding v. VE-rejseholdet

Natura 2000 og habitatvurdering

v. Sepideh Bashari

Plan- og
Landdistriktsstyrelsen

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Energistyrelsen

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Natura 2000 og habitatvurdering

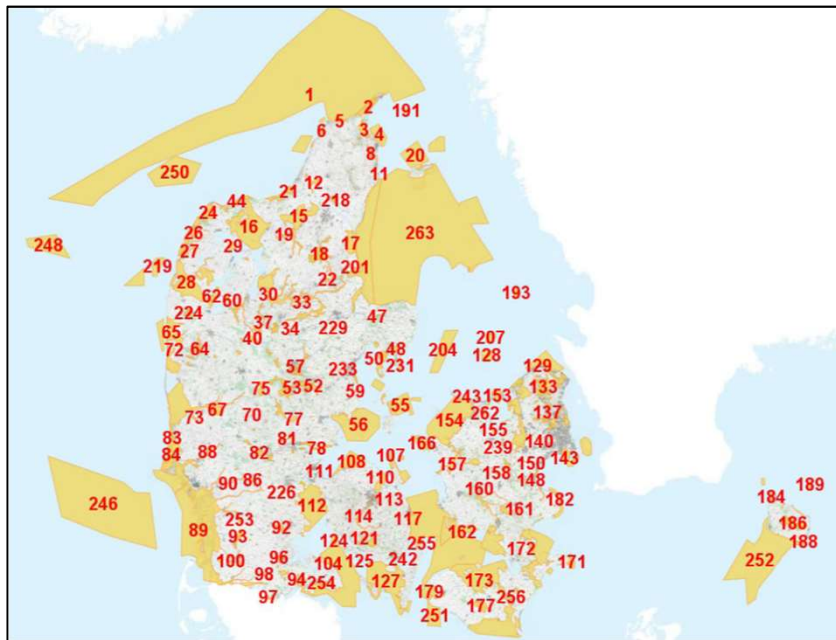
Fotograf: Jacob Irgens-Møller Nielsen

VE-rejsehold, frokostmøde
24. april 2024
Sepideh Bashari

Dagens emner

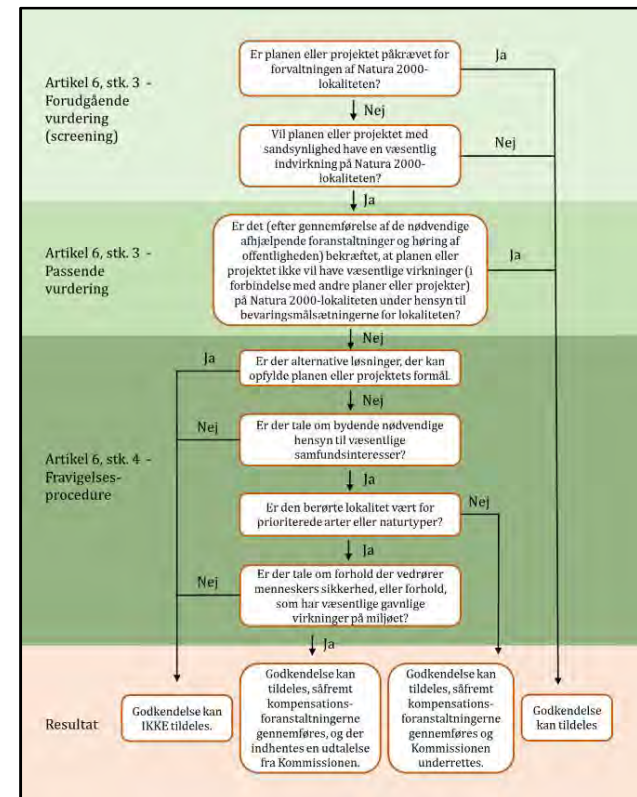
Natura 2000

- Natura 2000 planer

Habitatvurdering

- Væsentlighedsvurdering
- Konsekvensvurdering

Natura 2000

Hvad er Natura 2000?

- Natura 2000 er et netværk af områder, som bl.a. rummer naturtyper og arter, som er værdifulde, sjældne eller truede i EU.
- Netværket består af habitatområder og fuglebeskyttelsesområder, som det enkelte EU-land har **udpeget** som led i implementeringen af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne.
- Disse områder kaldes også Natura 2000-områder og danner tilsammen et økologisk netværk af beskyttede naturområder i hele EU. Der er i alt **250** Natura 2000-områder i Danmark.
- **Formålet er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for at bevare.**
- I Danmark kaldes Natura 2000-områderne også for internationale naturbeskyttelsesområder, og her indgår tillige Ramsarområderne

Natura 2000- fortsat

I Danmark er det miljøministeren, der udpeger internationale naturbeskyttelsesområder med hjemmel i miljømålsloven § 36.

Udpegningen sker formelt ved optagelse på de relevante bilag til habitatbekendtgørelsen.

Når et område er udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde, er kommunalbestyrelser, regionsråd og statslige myndigheder forpligtet af udpegningen ved udøvelse af beføjelser i medfør af lovgivningen.

Udpegningsgrundlaget er listen over de arter og naturtyper, der er beskyttet i hvert enkelt område.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 1		
Naturtyper:	Sandbanke (1110)	Rev (1170)
	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Klithede* (2140)
	Havtornklit (2160)	Grårisklit (2170)
	Skovklit (2180)	Klitlavning (2190)
	Søbred med smårter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Vandløb (3260)	
Arter:	Stavsild (1103)	Marsvin (1351)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Natura 2000 - fortsat

Natura 2000-planer

Natura 2000-planen er en **samlet planlægning** for en væsentlig del af den **danske natur**.

Med Natura 2000-planen formuleres **et mål og en tidsramme for indsatsen** i hvert enkelt Natura 2000-område (forvaltningen af Natura 2000-områderne).

Via planlægningen sikres en positiv forpligtelse til at bevare og forbedre Natura 2000-områderne.

Kravene til Natura 2000-planlægningen, herunder høringen, er fastsat i **miljømålsloven** og **skovloven**, der herved implementerer habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Alle myndigheder skal i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt lægge Natura 2000-planen til grund.

→ fx i en **habitatvurdering**

Natura 2000 - fortsat

Natura 2000-planer

Natura 2000-planen skal indeholde:

- **Målsætninger** (fastsættelse for mål for naturtilstanden sker på grundlag af basisanalysen og fastlægges i en kvalitetsskala, der består af 5 tilstandsklasser)
- **Indsatsprogram**
 - Retningslinjer, der prioriterer indsatsen i den enkelte planperiode. Består af generelle og områdespecifikke retningslinjer

Handleplaner (kommunale og statslige)

- **Udmønter den statslige Natura 2000-plan**

Natura 2000-fortsat

Opsummering

Hvad er Natura 2000?

Et netværk af beskyttede områder i EU. Områderne skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, som er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Hjemlen?

Fuglebeskyttelsesdirektivet og habitatdirektivet

Konkret anvendelse

Natura 2000-planen – de konkrete bevaringsmålsætninger og udpegningsgrundlaget er afgørende i habitatvurderingen

Habitatvurdering

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3

Et afgørende element i beskyttelsen af områderne i Natura 2000-netværket er kravet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, om, at der ikke må vedtages planer eller iværksættes projekter, der kan skade et Natura 2000-områdes integritet.

Art. 6, stk. 3, er implementeret i [habitatbekendtgørelsens § 6](#) og i en række sektorlove- og bekendtgørelser.

Centrale elementer i habitatvurderingen ("særlig fremgangsmåde")

- Væsentlighedsvurdering
- Konsekvensvurdering
- Forsigtighedsprincippet
- Kumulative effekter

Opretholde eller genoprette gunstig bevaringsstatus for arterne og naturtyperne

Artikel 6, stk. 3:
Sikrer beskyttelse af Natura 2000 mod skadelig påvirkning fra projekter og planer med krav om særlig fremgangsmåde

Habitatvurdering – fortsat

Væsentlighedsvurdering

Fokus på påvirkningen af de karakteristika og miljømæssige forhold, der kendetegner det konkrete Natura 2000-område, og herunder særligt de konkret fastsatte bevaringsmålsætninger for de arter og naturtyper, der er på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag

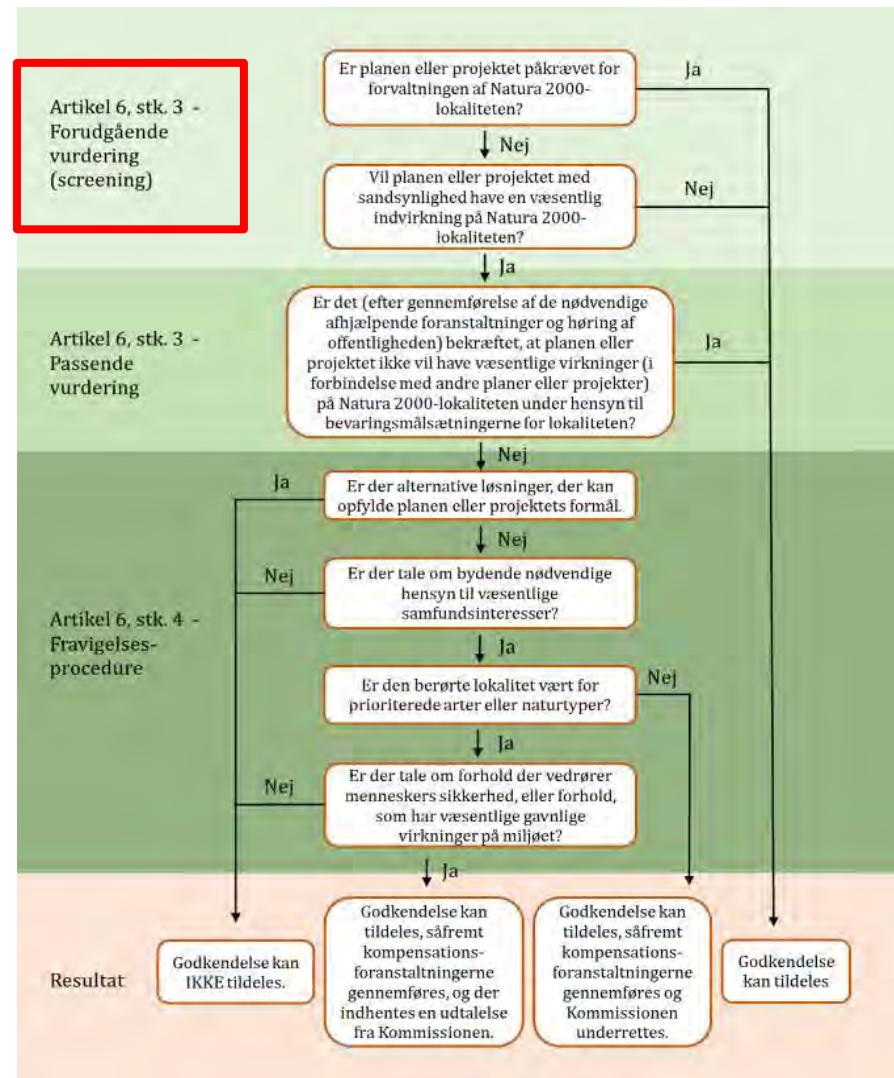
Omfatter planer og projekter inden for og uden for Natura 2000-området

Forsigtighedsprincippet

- Omvendt bevisbyrde (at kunne dokumentere fravær af skadelige virkninger snarere end deres forekomst)
- Tvivl skal komme Natura 2000-området til gode

Kan en væsentlig påvirkning afvises på et objektivt grundlag?

Ved væsentlig påvirkning udarbejdes konsekvensvurdering

Miljøstyrelsen

Natura 2000 og habitatvurdering

Side 12

Habitatvurdering –fortsat

Væsentlighedsvurdering – i praksis

- ✓ Start med lovgrundlag, metode og beskrivelse af det konkrete Natura 2000-områdes udpegningsgrundlag.
- ✓ Beskriv det konkrete projekt og de mulige påvirkninger. Kan en væsentlig påvirkning afvises på et objektivt grundlag?
- ✓ Vurdér effekten på det konkrete Natura 2000-områdes konkrete bevaringsmålsætninger.
- ✓ Er der behov for feltundersøgelser, længere argumentation, mange antagelser? Hvis ja = behov for konsekvensvurdering (tommelfingerregler)
- ✓ Er de mulige påvirkninger kendte og velbeskrevet?
- ✓ Husk, at der skal redegøres for, hvorfor en påvirkning kan udelukkes, selv om det virker åbenlyst (gælder for hele udpegningsgrundlaget).
- ✓ Er der behov for afværgeforanstaltninger for at undgå påvirkning?
 - ✓ Hvis ja = behov for konsekvensvurdering
 - ✓ Anvendes der særlige metoder, som ikke kan beskrives som almindelig praksis/gængs metode?
- ✓ Kumulative effekter fra eks. andre projekter?
- ✓ Vurderingen skal dække alle projektets faser
- ✓ Ødelægges der yngle/rasteområder?
- ✓ **Konkludér entydigt – undlad at afslutte en vurdering med at flage en tvivl!**

Habitatvurdering –fortsat

Eksempel fra praksis

MFK afgørelse af 20. december 2017, j.nr. NMK-34-00592

Ophævet kommunes screeningsafgørelse om ikke-VVM-pligt for etablering af to vindmøller på Tåsinge, idet projektet tillige skulle konsekvensvurderes efter habitatreglerne, bl.a. pga. kollisionsrisikoen for havørne, og da kommunen ikke havde vurderet påvirkningen af flagermus på et tilstrækkeligt oplyst grundlag.

Uddrag fra afgørelsen:

” Da væsentlighedsvurderingens konklusion er, at det ikke kan udelukkes, at der kan opstå en væsentlig negativ påvirkning af havørnens bevaringsstatus, samt at det dermed ikke kan udelukkes, at etableringen af to vindmøller på op til 80 meter kan medføre væsentlige negative indvirkninger på dele af Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, er det Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at der skal udarbejdes en konsekvensvurdering”.

” Formålet med den foreløbige vurdering er at tage stilling til om vindmølleprojektet indebærer en sådan påvirkning, at en nærmere konsekvensvurdering er påkrævet. Spørgsmålet om, i hvilket omfang der skal foretages en nærmere undersøgelse af, om et område er et naturligt udbredelsesområde for en beskyttet art efter habitatdirektivets bilag IV, er ikke reguleret. Spørgsmålet om, i hvilket omfang en myndighed generelt er forpligtet til at foretage konkrete undersøgelser af bilag IV-arters forekomst og omfanget af disse, er heller ikke reguleret. Den foreløbige vurdering skal imidlertid være udtryk for et kvalificeret skøn foretaget på baggrund af et tilstrækkeligt oplysningsgrundlag. Der skal **dermed være tale om et skøn der er begrundet**. Hvis der foreligger en tvivl, om der kan være en væsentlig påvirkning, er en nærmere konsekvensvurdering nødvendig”.

Habitatvurdering –fortsat

Eksempel fra praksis

Uddrag fra afgørelsen- fortsat:

” Svendborg Kommune har på baggrund af en **ikke nærmere kvalificeret besigtigelse eller vurdering konkluderet**, at bevoksningen mellem Skiftevær og en af vindmøllerne næppe har betydning som ledelinje for flagermus. Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, **at der ikke foreligger et tilstrækkeligt begrundet skøn på et tilstrækkeligt oplyst grundlag, der med den nødvendige sikkerhed kan føre til væsentlighedsvurderingens konklusion**. Det er således nævnets vurdering, at der skal udarbejdes en konsekvensvurdering”.

Habitatvurdering –fortsat

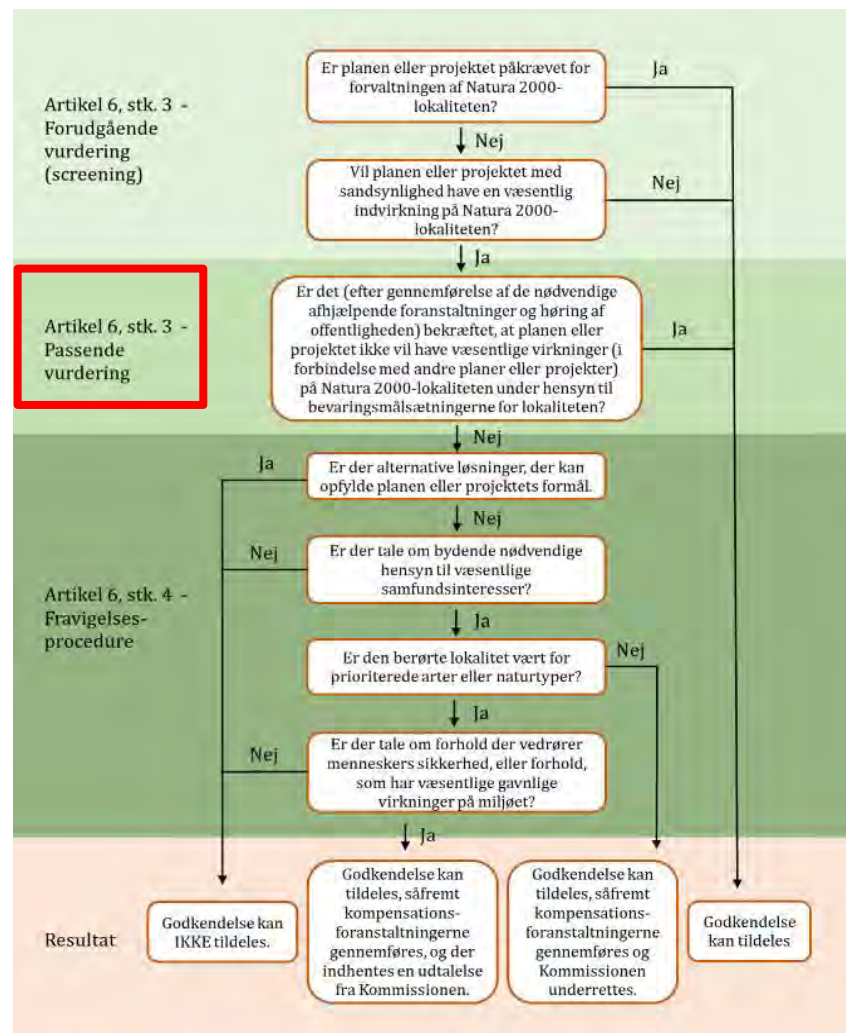
Konsekvensvurdering

Konsekvensvurderingen foretages ud fra Natura 2000-områdets konkrete Bevaringsmålsætninger.

Konsekvensvurderingen skal forholde sig konkret til, om den ønskede plan eller projekt **skader** det konkrete udpegningsgrundlag.

Alle relevante aspekter af en plan/et projekt skal inddrages.

Projektets faser
Kumulative effekter
Alle naturtyper og arter på
Udpegningsgrundlaget.

Habitatvurdering –fortsat

Konsekvensvurdering - i praksis

- ✓ Væsentlighedsvurdering kan bruges til at "screene" emner ud af konsekvensvurderingen.
 - ✓ Dette kan mindske omfanget og forbedre overskueligheden.
- ✓ Brug af afværgesforanstaltninger
 - ✓ Der skal være redegjort grundigt for foranstaltningernes virkning.
- ✓ Hvad er en skade (Natura 2000-områdets integritet)?
 - ✓ Er det permanente eller forbigående påvirkninger?
 - ✓ Varigt arealtab af naturtype?
 - ✓ Påvirkning på arter (flagermus, padder mm.)
- ✓ Kumulative effekter fra andre projekter/planer
- ✓ Forsigtighedsprincippet – dokumentere fravær af skadelige virkninger
- ✓ **Konsekvensvurderingens konklusion:** (begrund din endelige vurdering entydigt)
Kravet om sikker dokumentation → myndigheden skal afvise at give tilladelse til en plan eller et projekt, når der er usikkerhed om, hvorvidt der vil være virkninger, der skader det pågældende Natura 2000-områdes integritet. **(Bedste tilgængelige videnskabelige viden på området).**

Habitatvurdering –fortsat

Eksempel fra praksis

Miljø- og Fødevare klagenævnets afgørelse af 9. marts 2021 (sag 19/00745, 19/00746, 18/09916)

Ophævelse og Hjemvisning af VVM-tilladelser til opstilling af vindmøller i Jammerbugt og Vesthimmerland kommuner

Uddrag fra afgørelsen:

Vedrørende påvirkning af fugle: Det fremgår af konsekvensvurderingen, at der særligt for så vidt angår fugle er udvalgt 12 såkaldte fokusarter, som det i rapporten (s. 46) foreløbigt konkluderes **kan blive påvirket**. Det drejer sig om arterne skestork, pibesvane, sangsvane, knopsvane, kortnæbbet gås, grågås, sædgås, lysbuget knortegås, blå kærhøg, hedehøg, hjejle og trane.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at arten rørhøg, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 16, burde have været medtaget som fokusart. Arten er i 2019 registreret med 34 ynglepar i de østlige vejer, og ud over rørskove fouragerer arten ofte over dyrkede marker, enge og græsarealer, som arealerne tæt på møllerne. Der foreligger herved en mangel ved konsekvensvurderingen.

Habitatvurdering –fortsat

Eksempel fra praksis

Uddrag fra afgørelsen-fortsat:

Miljø- og Fødevareklagenævnet har lagt vægt på, at det følger af EU-domstolens praksis, at en konsekvensvurdering efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, er mangelfuld, **hvis den ikke indeholder fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl**, om virkningen af et projekt på et Natura 2000-område for så vidt angår samtlige de arter, som området er udpeget for.

For samtlige af de udvalgte 12 fokusarter er der foretaget feltundersøgelser. Rapporten indeholder imidlertid kun kvalitative vurderinger, for så vidt angår visse arter af gæs og svaner, men ingen omtale af blå kærhøg.

Der er således vurderet på flere af fokusarterne, men der foreligger imidlertid ingen egentlige konkrete vurderinger eller konklusioner i rapporten for så vidt angår arten **blå kærhøg**. Konsekvensvurderingen er således ufuldstændig, hvilket er en væsentlig mangel ved afgørelsen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har lagt vægt på, at selv om det kan være tilstrækkeligt at fastslå, at det kun er nogle bestemte beskyttede arter på den del af det beskyttede område, som berøres af projektet, der påvirkes, og at de andre beskyttede arter på lokaliteten ikke påvirkes, **så er det stadig en forudsætning, at der foreligger præcise oplysninger om, hvor beskyttede arter og naturtyper er lokaliseret i de enkelte Natura 2000-områder, samt samspillet med andre arter i og tæt ved Natura 2000-området, jf. Holohandommens præmis 38.**

Fravigelse – habitatdirektivets artikel 6, stk. 4

Følgende betingelser skal være opfyldt:

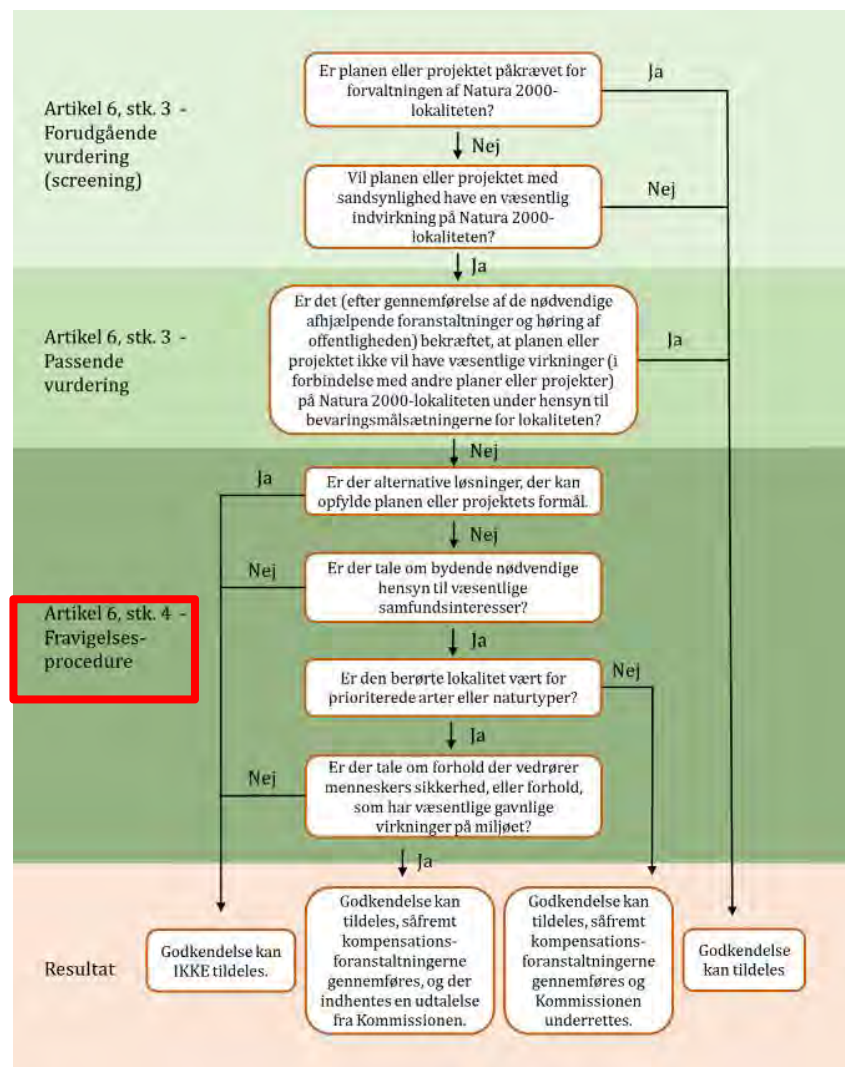
- Bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af økonomisk eller social art
- Ingen alternativer
- Kompensationsforanstaltninger

Miljøministeriet underretter EU-Kommissionen herom, hvis ingen prioriterede naturtyper

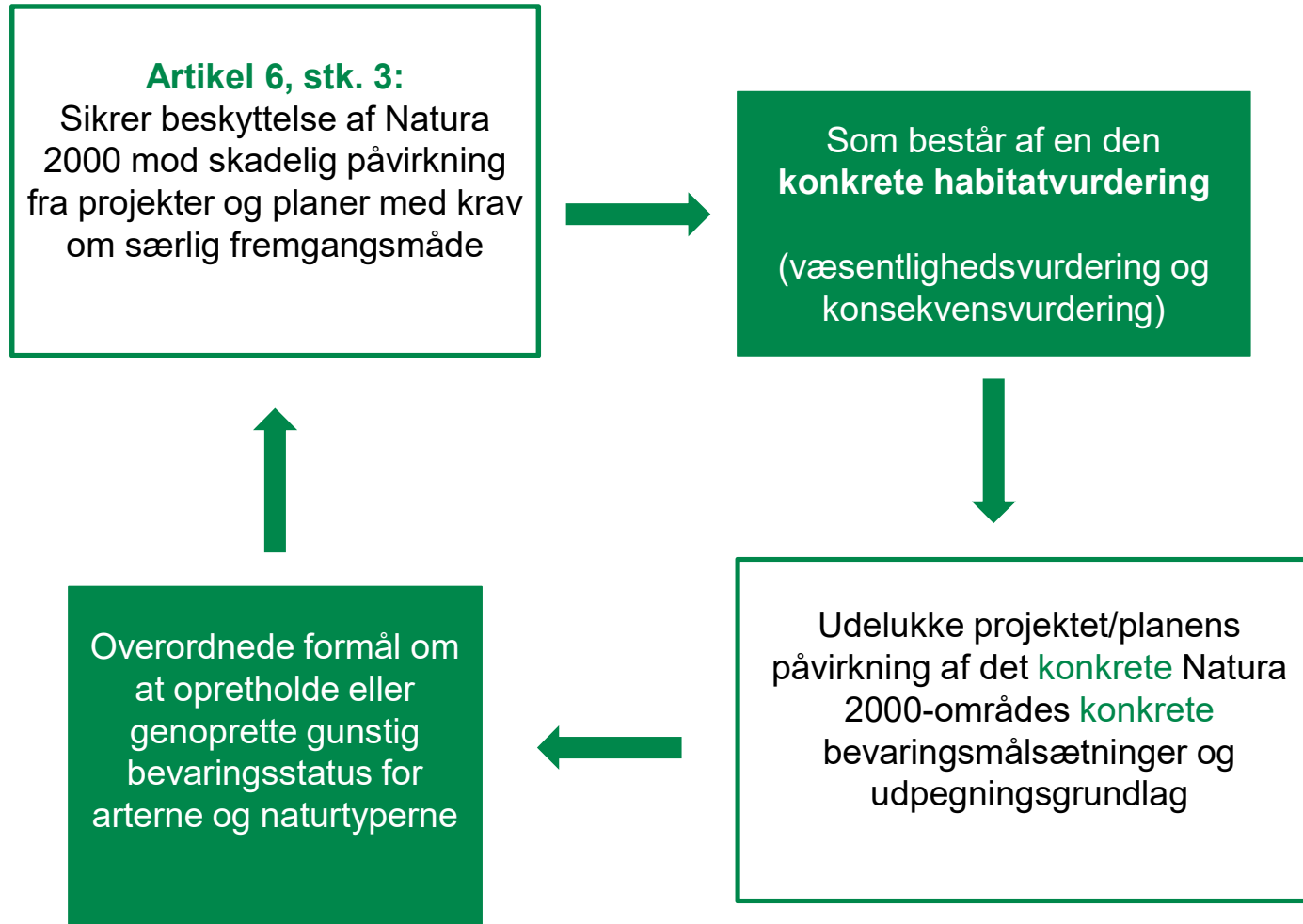
Myndigheden skal indhente udtalelse fra Miljøministeriet

Når tale om prioriterede arter og naturtyper, er fravigelse kun mulig, når:

- bydende nødvendige hensyn til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet
- eller efter udtalelse fra EU-Kommissionen - af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser

Opsummering

Hvis du vil vide mere...

Habitatdirektivet:

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0043:DA:HTML>

Fuglebeskyttelsesdirektivet:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0147&from=RO>

Habitatbekendtgørelsen:

<https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2023/1098>

Habitatvejledningen:

<https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2020/12/978-87-7038-248-9.pdf>

Spørgsmål

Plan- og
Landdistriktsstyrelsen

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Energistyrelsen

Kommende arrangementer med VE-rejseholdet

Kommende frokostmøder:

24. maj: EA hub og EA tools – Danmarks Miljøportal

19. juni: Direkte linjer – Energistyrelsen

Snart inviteres til

11. juni: Konference om lokal inddragelse og opbakning til VE-projekter i det åbne land

Tak fordi I deltog og på gensyn

Plan- og
Landdistriktsstyrelsen

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Energistyrelsen